

บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปฏิบัติการ (Action Research) เพื่อศึกษาเกี่ยวกับการพัฒนาโปรแกรมการเสริมสร้างพลังอำนาจญาติผู้ดูแลผู้ใหญ่วัยเรื้อรังที่บ้าน โดยการสร้างโปรแกรมนำโปรแกรมไปปฏิบัติ และประเมินผลของโปรแกรมหดงกล่าว โดยศึกษาการรับรู้พลังอำนาจของญาติผู้ดูแลผู้ใหญ่วัยเรื้อรัง ความรู้สึกมีคุณค่าในตนเองของญาติผู้ดูแลผู้ใหญ่วัยเรื้อรัง และพฤติกรรมการดูแลของญาติผู้ดูแลผู้ใหญ่วัยเรื้อรัง ในบทนี้ผู้วิจัยได้กล่าวถึงรายละเอียดในการดำเนินการวิจัย ประกอบด้วย

รูปแบบการวิจัย

ลักษณะประชากร และกลุ่มตัวอย่าง

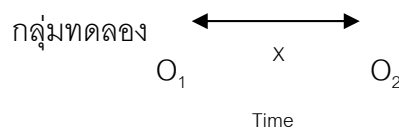
ขั้นตอนการดำเนินการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การวิเคราะห์ข้อมูล

รูปแบบการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงปฏิบัติการ เพื่อพัฒนาโปรแกรมการเสริมสร้างพลังอำนาจญาติผู้ดูแลผู้ใหญ่วัยเรื้อรังที่บ้าน โดยมีการเก็บรวบรวมข้อมูลก่อนและหลังการทดลอง ดังแสดงในแผนภูมิที่ 2

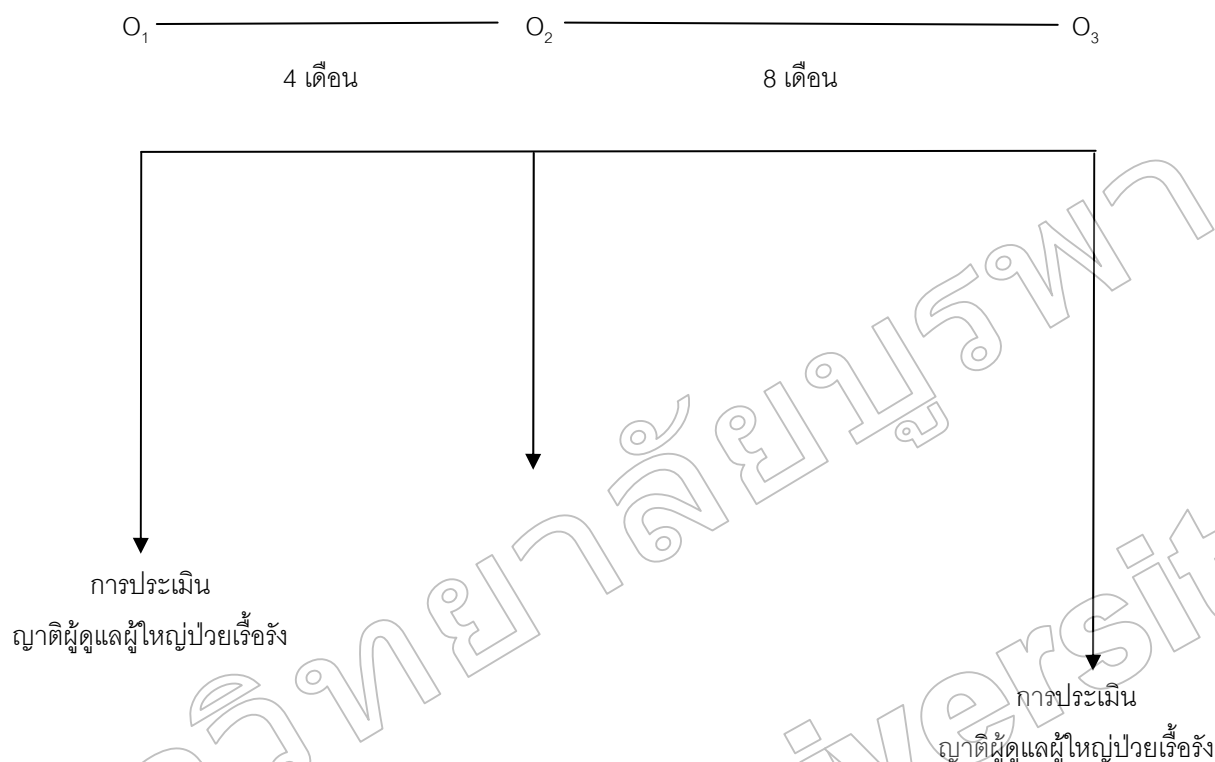
แผนภูมิที่ 2 รูปแบบการวิจัย

กลุ่มทดลอง เป็นกลุ่มที่ได้รับการเสริมสร้างพลังอำนาจ

O₁ = การเก็บข้อมูลก่อนการทดลอง

O₂ = การเก็บข้อมูลหลังการทดลอง

X = โปรแกรมการดำเนินงานเป็นเวลา 2 ปี

แผนภูมิที่ 3 แผนภูมิการทดลอง

$O_1 - O_2 =$ ระยะเวลา 4 เดือนแรก การพัฒนาโปรแกรมการเสริมสร้างพลังอำนาจญาติผู้ดูแลผู้ป่วยเรื้อรังที่บ้าน

$O_2 - O_3 =$ ระยะเวลา 8 เดือนหลัง การดำเนินการตามโปรแกรมการเสริมสร้างพลังอำนาจญาติผู้ดูแลผู้ป่วยเรื้อรังที่บ้าน

ลักษณะประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่าง คือ ญาติผู้ดูแลผู้ป่วยเรื้อรัง ในอำเภอศรีราชา จำนวน 45 คน คัดเลือกตามคุณสมบัติ ดังนี้

1. ญาติผู้ดูแลผู้ป่วยเรื้อรัง ต้องให้การดูแลผู้ป่วยเรื้อรัง ที่ได้รับการตรวจวินิจฉัยจากแพทย์ว่าป่วยเป็นโรคเรื้อรัง และต้องการการดูแล ในการประกอบกิจวัตรประจำวัน ตั้งแต่การพึ่งพาระดับปานกลาง จนถึงการพึ่งพาระดับรุนแรงมาก โดยประเมินจากแบบประเมิน

ความสามารถในการปฏิบัติกิจวัตรประจำวัน (Modified Barthel Activity Daily Living Index : BAL) ของ Collin, Wade, Davies and Home (1988)

2. เป็นสมาชิกในครอบครัวที่มีสายสัมพันธ์ใกล้ชิดกับผู้ป่วย หรือเป็นสมาชิกในครอบครัว เช่น สามี ภรรยา บุตร บุตรเขย บุตรสะใภ้ หลาน หรือญาติพี่น้องที่เป็นผู้ดูแลหลัก ไม่รับค่าตอบแทน ให้ความช่วยเหลือ และจัดเตรียมให้การดูแลผู้ป่วยเรื้อรังที่บ้านอย่างสม่ำเสมอ และต่อเนื่องมากกว่าผู้อื่น

3. มีความสามารถในการรับรู้ และสื่อความหมายเข้าใจ

4. มีความสมัครใจ และยินยอมให้ความร่วมมือในการทำวิจัย

ขั้นตอนการดำเนินการวิจัย

การดำเนินการวิจัยมีขั้นตอนดังนี้

ระยะที่ 1 การเตรียมการก่อนดำเนินการวิจัย

การเตรียมการก่อนการดำเนินการวิจัย ได้แบ่งเป็น 3 ระยะดังนี้

1.1 ศึกษาผลงานวิจัย และเอกสารต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง

1.2 คัดเลือกหน่วยงานที่มีความพร้อม และยินดีให้ความร่วมมือในการทำวิจัย

1.3 การสร้างความเข้าใจกับผู้บริหารของหน่วยงาน เช่น ผู้อำนวยการโรงพยาบาล สาธารณสุขอำเภอ หัวหน้าสถานีอนามัย เจ้าหน้าที่หน่วยงานต่างๆ ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการวิจัย ให้ทราบถึงวัตถุประสงค์ของการวิจัย วิธีการดำเนินการวิจัยและ บทบาทต่างๆ ของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้หน่วยงานต่างๆ ให้ความร่วมมือ และการประสานงานที่ดี

ระยะที่ 2 การดำเนินการวิจัย

การดำเนินการวิจัยได้แบ่งเป็น 2 ระยะ ดังนี้

2.1 เพื่อให้เข้าใจสถานการณ์ ความต้องการของญาติผู้ดูแลผู้ป่วยเรื้อรังที่บ้าน โดยการทำการสัมภาษณ์ญาติผู้ดูแลผู้ป่วยเรื้อรังที่บ้าน และการสังเกตขณะให้การดูแลผู้ป่วยเรื้อรัง ร่วมกับการประเมินภาวะสุขภาพผู้ป่วยเรื้อรัง

2.2 นำผลการศึกษามาสร้างโปรแกรมการเสริมสร้างพลังอำนาจญาติผู้ดูแลผู้ป่วยเรื้อรังที่บ้าน ดังแผนภูมิที่ 4

แผนภูมิที่ 4 โปรแกรมการเสริมสร้างพลังอำนาจญาติผู้ดูแลผู้ใหญ่ป่วยเรื้อรังที่บ้าน

- ครั้งที่ 1**
- สร้างสัมพันธภาพและความไว้วางใจ
- ที่บ้าน (สัปดาห์ที่ 1)**
- การประเมินความต้องการของญาติผู้ดูแลผู้ใหญ่ป่วยเรื้อรังและผู้ใหญ่ป่วยเรื้อรัง
 - กระบวนการเสริมสร้างพลังอำนาจเป็นรายบุคคล ครั้งที่ 1 มีรายละเอียดดังนี้

การค้นพบสถานการณ์จริง หรือปัญหาที่ญาติผู้ดูแลผู้ใหญ่ป่วยเรื้อรังกำลังเผชิญ โดยเฉพาะอย่างยิ่งที่เกี่ยวข้องกับการเจ็บป่วยเรื้อรัง และการดูแล โดยการใช้คำถามเพื่อประเมินความรู้ ความเข้าใจในการดูแล

การสะท้อนคิดอย่างมีวิจารณญาณของญาติผู้ดูแลผู้ใหญ่ป่วยเรื้อรัง เพื่อให้เกิดมุมมองใหม่ โดยการให้ญาติผู้ดูแลผู้ใหญ่ป่วยเรื้อรัง สาธิตการปฏิบัติกิจกรรมในการดูแลผู้ใหญ่ป่วยเรื้อรัง ญาติผู้ดูแลผู้ใหญ่ป่วยเรื้อรัง มีการตัดสินใจเลือกกิจกรรมที่เหมาะสม และวางแผนร่วมกันสอน และฝึกทักษะกิจกรรมการดูแล ผู้วิจัยให้ความรู้ ข้อมูลข่าวสารที่เป็นประโยชน์ และคู่มือการดูแล นัดหมายครั้งต่อไป ซึ่งห่างจากครั้งที่ 1 เป็นเวลา 2 สัปดาห์ ในครั้งที่ 1 ใช้เวลา 2 ชั่วโมง

ครั้งที่ 2

(สัปดาห์ที่ 3) การคงไว้ซึ่งการปฏิบัติที่มีประสิทธิภาพของญาติผู้ดูแลผู้ใหญ่ป่วยเรื้อรัง ผู้วิจัยเป็นที่ปรึกษา รับฟังปัญหา ให้แรงเสริมทางบวกโดยการกล่าวชมเชยให้กำลังใจแก่ญาติผู้ดูแลผู้ใหญ่ป่วยเรื้อรัง รวมทั้ง ให้แหล่งประโยชน์ หรือทรัพยากรที่จำเป็น และในบางกรณีที่มีบ้านผู้ใหญ่ป่วยเรื้อรังอยู่ใกล้กัน ผู้วิจัยได้ใช้กระบวนการกลุ่มร่วมด้วย ในกลุ่มญาติผู้ดูแลผู้ใหญ่ป่วยเรื้อรังที่บ้าน นัดหมายญาติผู้ดูแลผู้ใหญ่ป่วยเรื้อรัง เพื่อพบกัน ครั้งที่ 3 ซึ่งห่างจากครั้งที่ 2 เป็นเวลา 3 สัปดาห์ ในครั้งที่ 2 ใช้เวลา 2 ชั่วโมง

ครั้งที่ 3

(สัปดาห์ที่ 6) ผู้วิจัยพบญาติผู้ดูแลผู้ใหญ่ป่วยเรื้อรังเป็นรายบุคคล โดยดำเนินการติดตามผลการแก้ไขปัญหาในการเสริมสร้างพลังอำนาจ จากการสอบถาม และการปฏิบัติตามที่ได้ร่วมวางแผนกัน ระหว่างผู้วิจัยกับญาติผู้ดูแลผู้ใหญ่ป่วยเรื้อรัง ผู้วิจัยประเมินญาติผู้ดูแลผู้ใหญ่ป่วยเรื้อรัง สิ้นสุดการวิจัย ในครั้งที่ 3 ใช้เวลา 2 ชั่วโมง

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการดำเนินการวิจัย และเก็บรวบรวมข้อมูล ประกอบด้วย

1. แบบประเมินความสามารถในการปฏิบัติกิจวัตรประจำวัน (Modified Barthel Activity Daily Living Index : BAL) ของ Collin, Wade, Davies and Home, 1988 เพื่อประเมินความสามารถในการปฏิบัติกิจวัตรประจำวันของผู้ใหญ่ป่วยเรื้อรัง (ดูภาคผนวก 3)
2. แบบวัดการรับรู้พลังอำนาจญาติผู้ดูแลผู้ใหญ่ป่วยเรื้อรังเป็นแบบสัมภาษณ์ที่ใช้วัดการรับรู้พลังอำนาจญาติผู้ดูแลผู้ใหญ่ป่วยเรื้อรัง (ดูภาคผนวก 3)
3. แบบสัมภาษณ์ข้อมูลส่วนบุคคลของญาติผู้ดูแลผู้ใหญ่ป่วยเรื้อรัง เป็นเนื้อหาเกี่ยวกับสถานภาพของญาติผู้ดูแลผู้ใหญ่ป่วยเรื้อรัง (ดูภาคผนวก 3)
4. แบบวัดความรู้สึกรู้สึกมีคุณค่าในตนเองของญาติผู้ดูแลผู้ใหญ่ป่วยเรื้อรัง เป็นแบบสัมภาษณ์ที่ใช้วัดความรู้สึกรู้สึกมีคุณค่าในตนเองของญาติผู้ดูแลผู้ใหญ่ป่วยเรื้อรัง (ดูภาคผนวก 3)
5. แบบวัดพฤติกรรมการดูแลของญาติผู้ดูแลผู้ใหญ่ป่วยเรื้อรัง เป็นแบบสัมภาษณ์ที่ใช้วัดพฤติกรรมการดูแลของญาติผู้ดูแลผู้ใหญ่ป่วยเรื้อรัง (ดูภาคผนวก 3)
6. คู่มือการดูแลผู้ใหญ่ป่วยเรื้อรังที่บ้าน (ดูภาคผนวก 4)

การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ

1. การตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) โดยนำแบบวัดการรับรู้พลังอำนาจญาติผู้ดูแลผู้ใหญ่ป่วยเรื้อรัง แบบวัดความรู้สึกรู้สึกมีคุณค่าในตนเอง ของญาติผู้ดูแลผู้ใหญ่ป่วยเรื้อรัง และแบบวัดพฤติกรรมการดูแลของญาติผู้ดูแลผู้ใหญ่ป่วยเรื้อรัง ปรึกษาผู้ทรงคุณวุฒิ ตรวจสอบความถูกต้อง และความเหมาะสมของภาษาที่ใช้แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไขก่อนนำไปทดลองใช้
2. นำแบบประเมินความสามารถในการปฏิบัติกิจวัตรประจำวัน แบบวัดการรับรู้พลังอำนาจญาติผู้ดูแลผู้ใหญ่ป่วยเรื้อรัง แบบวัดความรู้สึกรู้สึกมีคุณค่าในตนเองของญาติผู้ดูแลผู้ใหญ่ป่วยเรื้อรัง และแบบวัดพฤติกรรมการดูแลของญาติผู้ดูแลผู้ใหญ่ป่วยเรื้อรังไปทดลองใช้ (Try out) กับกลุ่มที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง แต่เป็นกลุ่มที่มีลักษณะคล้ายคลึงกับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน ใช้วิธี Cronbach's Alpha Coefficient โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป ได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบประเมินความสามารถในการปฏิบัติกิจวัตรประจำวัน เท่ากับ 0.85 ได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบวัดการรับรู้พลังอำนาจญาติผู้ดูแลผู้ใหญ่ป่วยเรื้อรัง เท่ากับ 0.95 ได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบวัดความรู้สึกรู้สึกมี

คุณค่าในตนเอง เท่ากับ 0.75 และได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบวัดพฤติกรรมการดูแลของญาติ ผู้ดูแลผู้ใหญ่ป่วยเรื้อรัง เท่ากับ 0.89

การวิเคราะห์ข้อมูล

นำข้อมูลที่ได้มาตรวจสอบความถูกต้อง นำมาลงรหัส และวิเคราะห์ด้วยเครื่องจักร สมองกล โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป และในการวิเคราะห์ข้อมูลมีรายละเอียดดังนี้

กลุ่มเป้าหมาย	ตัวแปร	เครื่องมือ	เกณฑ์ และสถิติ
ผู้ใหญ่อายุเรื้อรัง	ความสามารถในการปฏิบัติกิจวัตรประจำวันและความต้องการความช่วยเหลือ	แบบประเมินพฤติกรรมที่ปฏิบัติ	
	ระดับการพึ่งพาระดับรุนแรงมาก	คะแนน	0 ไม่สามารถ
	การพึ่งพาระดับรุนแรง	21 – 60	1 ต้องการความช่วยเหลืออย่างมาก
	การพึ่งพาระดับปานกลาง	61 – 90	2 ต้องการความช่วยเหลือบ้าง
	การพึ่งพาระดับน้อย	91 – 99	3 ทำได้เอง
ญาติผู้ดูแลผู้ใหญ่อายุเรื้อรัง	การรับรู้พลังอำนาจของญาติผู้ดูแลผู้ใหญ่อายุเรื้อรัง	แบบสัมภาษณ์	
	ระดับการรับรู้พลังอำนาจต่ำ	คะแนน	5 ระดับการรับรู้มากที่สุด
	การรับรู้พลังอำนาจปานกลาง	0 – 52	4 ระดับการรับรู้มาก
	การรับรู้พลังอำนาจสูง	53 – 106	3 ระดับการรับรู้ปานกลาง
		107 – 160	2 ระดับการรับรู้ 1 ระดับการรับรู้ที่น้อยที่สุด
	ความรู้สึกมีคุณค่าในตนเองของญาติผู้ดูแลผู้ใหญ่อายุเรื้อรัง	แบบสัมภาษณ์	ใช้สถิติ Paired Samples t-test
	ระดับไม่ดี	คะแนน	ถ้าเป็นคำถามเชิงบวก
	ปานกลาง	0 – 16	5 ระดับความรู้สึกมากที่สุด
	ดี	17 – 33	4 ระดับความรู้สึกมาก
		34 - 50	3 ระดับความรู้สึกปานกลาง
			2 ระดับความรู้สึกน้อย
			1 ระดับความรู้สึกน้อยที่สุด

กลุ่มเป้าหมาย	ตัวแปร	เครื่องมือ	เกณฑ์ และสถิติ
			ถ้าเป็นคำถามเชิงลบ
			5 ระดับความรู้สึกน้อยที่สุด
			4 ระดับความรู้สึกน้อย
			3 ระดับความรู้สึกปานกลาง
			2 ระดับความรู้สึกมาก
			1 ระดับความรู้สึกมากที่สุด
			ใช้สถิติ Paired Samples t-test
	พฤติกรรมการดูแลของญาติ	แบบสัมภาษณ์	พฤติกรรมที่ปฏิบัติ
	ผู้ดูแลผู้ใหญ่วัยเรื้อรัง		
	ระดับ	คะแนน	
	ต่ำ	0 - 40	0 ไม่เคยปฏิบัติกิจกรรม
	ปานกลาง	41 - 81	1 ได้ปฏิบัติกิจกรรมสัปดาห์ละ 1 - 2 ครั้ง
	ดี	82 - 120	2 ได้ปฏิบัติกิจกรรมสัปดาห์ละ 3 - 5 ครั้ง
			3 ได้ปฏิบัติกิจกรรมนั้นอย่างสม่ำเสมอทุกครั้ง
			ใช้สถิติ Paired Samples t-test